

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112
Dep
0032 OSLO

Deres ref. :
Vår ref. : 07/4454 PAAMO
Dokumentnr. : 20276/07
Saksbehandler : Erland Aamodt
Arkivkode : 024
Dato : 20.12.2007
Gradering :

FORSLAG TIL LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER OM ØKT ÅPENHET OG ROLLEKLARHET I KOMMUNER M.V - HØRING

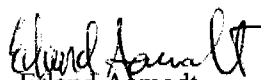
Det vises til departementets høringsbrev av 03.10.07 (07/2228-1 MOP).

Sørum kommunestyre behandlet høringsnotatet i møte 19.12.07, og fattet følgende vedtak:

Sørum kommune avgir høringsuttalelse i tråd med vurderingene i rådmannens saksfremlegg.

Vedlagt følger rådmannens saksfremlegg som inneholder både saksopplysninger og vurderinger. Selve vurderingene er merket i gult for at departementet lettere skal kunne skaffe seg oversikt.

Med hilsen

Erland Aamodt
juridisk konsulent

Vedlegg: Utskrift av møtebok, Sørum kommunestyre, 19.12.07, saknr.: 87/07.
Administrasjonens saksfremlegg i samme sak

UTSKRIFT AV MØTEBOK

SØRUM KOMMUNE, POSTBOKS 113, 1921 SØRUMSAND TLF 63 82 53 00

Utvalg:
Kommunestyret

Møtedato:
19.12.2007

Arkivsaknr:
07/4454

Utvalgsaknr:
87/07

Saksbehandler Per Erland Aamodt
K-kode 024

FORSLAG TIL LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER OM ØKT ÅPENHET OG ROLLEKLARHET I KOMMUNER M.V - HØRING

Behandling:

Økonomi- og administrasjonsutvalgets innstilling ble vedtatt enstemmig.

Vedtak:

Sørum kommune avgir høringsuttalelse i tråd med vurderingene i rådmannens saksframlegg.

Sørumsand 20.12.2007

Odd Hellum
Politisk sekretær

Melding om vedtak til:

- Saksbehandler Erland Aamodt for effektivering

Saksutredning med administrasjonens innstilling:

Saksfremlegg

Arkivsak: 07/4454
Sakstittel: FORSLAG TIL LOV- OG FORSKRIFTSENDRINGER OM ØKT ÅPENHET OG ROLLEKLARHET I KOMMUNER M.V - HØRING
K-kode: 024
Saksbehandler: Per Erland Aamodt

Innstilling:

Sørum kommune avgir høringsuttalelse i tråd med nedenstående vurderinger.

For saker som skal videre til kommunestyret, kan innstillingsutvalgene oppnevne en saksordfører.

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt ut til høring forslag til lov- og forskriftsendringer som springer ut av departementets arbeid med etikk i kommunesektoren. Høringsfristen er 31.12.2007.

Vedlegg:

1. Høringsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet av 03.10.2007
2. Høringsnotat fra Kommunal- og regionaldepartementet, kapittel 1 – Bakgrunn. Sammendrag av utredningen.

Andre dokumenter, som ikke er vedlagt:

- Høringsnotat fra Kommunal- og regionaldepartementet, øvrige kapitler.

Saksutredning:

Bakgrunn for saken:

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt ut til høring forslag til lov- og forskriftsendringer som springer ut av departementets arbeid med etikk i kommunesektoren. Høringsfristen er 31.12.2007.

Saksopplysninger/vurderinger:

Departementets forslag er en oppfølging av arbeidsgrupperapporten *Regelverk for kommunesektoren i et etisk perspektiv* fra mars 2007 og av diskusjoner i Forum for etikk i kommunesektoren.

Nedenfor følger sammendraget av forslagene slik de fremgår av høringsnotatet, med rådmannens påfølgende vurdering.

Etikkdimensjonen i kommuneloven

Departementet foreslår å framheve etikkdimensjonen i kommunelovens formålsbestemmelse. Det foreslås videre at kommunene skal rapportere i årsberetningen for planlagte og gjennomførte tiltak for å sikre høy etisk standard i virksomheten.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen støtter forslaget om at den etiske dimensjonen ved kommunal virksomhet bør gjenspeiles i formålsparagrafen. En høy etisk standard er av grunnleggende betydning for hele den kommunale virksomheten, noe som er riktig og viktig at gjenspeiles i lovens formålsparagraf.

Rådmannen støtter også forslaget om at kommunene skal rapportere i årsberetningen for planlagte og gjennomførte tiltak for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. At en slik plikt inntas i kommuneloven må anses som en naturlig konsekvens av at etikkdimensjonen fremheves i formålsparagrafen. Plikten vil skjerpe kommunenes bevissthet rundt tiltak som skal sikre en høy etisk standard, og plikten vil heller ikke være særlig ressurskrevende å oppfylle.

Egenkontrollen i kommunene

Departementet foreslår at den som reviderer for kommunen gis innsynsrett overfor kommunens private avtalepartner i samme utstrekning som kommunen selv kan kreve innsyn.

I kapittel 3 (i høringsnotatet) drøftes kontrollutvalgets og revisors uavhengighet samt revisjon av kommune og fylkeskommuner. Departementet konkluderer med at det ikke er behov for lovendringer.

På et punkt ber departementet om synspunkter særlig fra kommuner og fylkeskommuner som er parlamentarisk styrte. Ved parlamentarisk styreform kan en rett for mindretallet i kontrollutvalget til å kreve granskning være mer nærliggende enn i en formannskapsmodell, se nærmere punkt 3.4.2. Hva er erfaringene fra virksomheten i kontrollutvalget med hensyn til flertalls- og mindretallskonstellasjoner, særlig om flertallet i kontrollutvalget motsetter seg granskning?

Rådmannens vurdering:

Rådmannen slutter seg til forslaget om å lovfeste innsynsrett for revisor overfor kommunens private avtalepartner i samme utstrekning som kommune selv kan kreve innsyn. Rådmannen ser dette som et virkemiddel for å oppnå økt kontroll med kjøp og salg av tjenester. Innsynsretten vil gjøre revisjonen i enda bedre stand til å utføre sine oppgaver. Den korresponderende plikten private parter vil få til å utlevere informasjon, synes ikke spesielt inngripende eller ressurskrevende.

Når det gjelder synspunkter knyttet til en eventuell granskningsrett for kontrollutvalgets mindretall, har rådmannen ingen spesielle bemerkninger til dette. Rådmannen har dog ikke inntrykk av at det er et problem i Sørums kontrollutvalg at et flertall blokkerer et mindretalls ønske om granskning.

Habilitet for ledere og styremedlemmer mv. i offentlig eide selskaper. Valgbarhet for ordfører m.v.

Departementet foreslår å oppheve unntaket i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e. Forslaget vil medføre at daglig leder og styremedlemmer blir inhabile når saker som gjelder selskapet skal behandles i folkevalgte organer selv om selskapet er fullt ut eid av stat eller kommune.

Departementet ber også om høringsinstansenes syn på hvorvidt det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper. Det bes også om synspunkter på om tilsvarende valgbarhetsbegrensning bør innføres for medlem av kommune- og fylkesråd.

Rådmannens vurdering

Rådmannen vil sitere fra høringsnotatet (s. 59):

”Skedsmo kommune er et eksempel på en annen kommune som har ønsket å rendyrke roller i større grad enn det forvaltningsloven legger opp til. I forbindelse med en felles prosess med de øvrige eierkommunene, ønsket kommunen å fastsette regler for habilitet for styremedlemmene i selskaper på vann- og avløpssektoren. I kommunestyresak 07/09 og 07/10 ble det foreslått å utarbeide regler som ville innebære at styremedlemmer i selskaper som er fullt ut eid av en eller flere kommuner ikke kan delta ved behandlingen av saker som vedrører de samme selskapene i politiske organer i kommunen.”

Sørums kommunestyre vedtok en slik regel i sak 42/07 med følgende ordlyd:

Kommunestyret innfører som en egen kommunal bestemmelse at representanter i styret fratrer i politiske organer ved den kommunale behandlingen av saker fra og om alle selskaper der kommunen har eierinteresser.

Rådmannen konstaterer at Sørums kommune for egen del har innført en lignende regel som departementet nå foreslår. Bakgrunnen for dette antas å være i tråd med begrunnelsen for lovforslaget, nemlig å skape større krav til rolleklarhet og unngå uheldige virkninger av rollekombinasjoner.

På bakgrunn av ovenstående støttes departementets forslag om å oppheve unntaket i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e.

Når det gjelder spørsmålet om å innføre valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper, antar departementet at det ikke foreligger tungtveiende grunner til å innføre valgbarhetsbegrensninger. Det vises bl.a. til at dersom man opphever unntaket i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e, vil behovet for å utelukke de samme personene gjennom valgbarhetsbegrensninger reduseres.

Spørsmålet om valgbarhetsbegrensning er en problemstilling Sørums kommunestyre tidligere har behandlet, sak 68/06 (Eiermeldingen), med følgende vedtak:

Politisk representasjon i styrer i foretak og selskaper baseres på følgende prinsipper:

De personer foreslås/velges som kommunestyret til enhver tid finner best kvalifisert til å bekle vervet.

Vedtaket gir uttrykk for at valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører ikke bør innføres.

Rådmannen er enig med departementets om at slike valgbarhetsbegrensninger ikke bør innføres. I dette spørsmålet er det naturlig å legge noe vekt på det kommunale selvstyret, slik at hver og en kommune selv kan bestemme hvorvidt slike valgbarhetsbegrensninger skal innføres. Den viktigste begrunnelsen for ikke å innføre valgbarhetsbegrensninger, er imidlertid at potensielle rollekonflikter unngås dersom de det gjelder uansett må fratre ved politisk behandling på grunn av inhabilitet. Det beste grepet vil derfor være å oppheve (in)habilitetsunntaket for disse personene, slik som departementet har foreslått og som Sørums kommune støtter.

Valgbarhet i kommunale foretak

Departementet foreslår at administrasjonssjefen, administrasjonssjefens stedfortreder og medlem av kommuneråd og fylkesråd utelukkes fra valg til styret i kommunalt foretak.

Rådmannens vurdering

Rådmannen foreslo i kommunestyresak 50/07 endringer i vedtektene til Sørums kommunes kommunale foretak. Et av endringsforslagene var å oppheve ordningen med at rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, velges som styremedlem i foretakene. Kommunestyret ønsket imidlertid ikke å endre vedtektene slik rådmannen hadde foreslått.

Rådmannen vil likevel i herværende høringssak fastholde synspunktet om at det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for administrasjonssjef eller dennes stedfortreder når det gjelder valg til styret i kommunale foretak. Rådmannen har tidligere vist til at det kan være problematisk at rådmannen har egne representanter i styret, særlig i saker som skal videre til behandling i politiske organer. Rådmannen kan komme i en uheldig dobbeltrolle dersom man først skal være med å styrebehandle en sak i et foretak, for deretter å forberede samme sak for politiske organer.

På bakgrunn av dette støtter rådmannen departementets forslag om at administrasjonssjef eller dennes stedfortreder ikke kan være medlem av styret i et kommunalt foretak.

Rådmannen vil videre be departementet om at det foretas en nærmere presisering av uttrykket "stedfortreder". Høringsnotatet inneholder ingen veiledning når det gjelder å fastlegge hvilke som skal være å anse som stedfortreder. Det må være hensiktsmessig å avskjære potensielle tvilsspørsmål om hvem som er administrasjonssjefens "stedfortreder". I den sammenheng bemerkes det at kommuner er organisert på ulike måter, og at det kan være flere/mange personer som opptrer som administrasjonssjefens stedfortreder i nærmere gitte situasjoner.

Åpenhet og lovlighetskontroll

Departementet foreslår at vedtak om å lukke møter og vedtak om habilitet, skal kunne lovlighetskontrolleres særskilt, jf kommuneloven § 59.

Departementet foreslår også det ved vedtak om lukking av møter og vedtak om habilitet skal protokollføres hvilke(t) hjemmelsgrunnlag vedtakene bygger på.

Rådmannens vurdering

Rådmannen støtter departementets forslag om at vedtak om å lukke møter skal kunne lovlighetskontrolleres særskilt. Rådmannen deler også departementets syn på begrunnelsen for dette. Hovedregelen om at møter i folkevalgte organer skal holdes for åpne dører ivaretar viktige hensyn, blant annet et ønske om å stimulere borgernes interesse, sikre en viss politisk kontroll gjennom media og opinion. Det synes derfor helt naturlig at slike viktige avgjørelser bør underlegges lovlighetskontroll.

Rådmannen støtter videre departementets forslag om at vedtak om habilitet skal kunne lovlighetskontrolleres særskilt. Departementet viser til den senere tids mediefokus på diverse saker innenfor kommunesektoren, har satt habilitetsspørsmål på dagsorden og synliggjort alvoret ved regelbrudd. Lovlighetskontroll av inhabilitetsvedtak kan styrke allmennhetens tillit til at regler etterleves. Rådmannen deler disse betraktningene fullt ut.

Rådmannen støtter også forslaget om at det ved vedtak om lukking av møter og vedtak om habilitet skal protokollføres hvilke(t) hjemmelsgrunnlag vedtakene bygger på. Dette skal sikre kravet til klarhet og kontroll, og det er et tiltak som er enkelt å gjennomføre. Det må for øvrig være god forvaltningsskikk å alltid vise til hjemmelsgrunnlaget som en avgjørelse bygger på.

Godtgjøring

Departementet foreslår at det gis regler som regulerer hvem som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmer i kommunale foretak og interkommunale selskaper. Dette er ikke uttrykkelig regulert i dag. Det foreslås at godtgjøringen til styremedlemmer i kommunale foretak fastsettes av kommunestyret og at godtgjøringen til styret i interkommunale selskaper fastsettes av representantskapet.

Departementet foreslår at regnskapet for kommunale foretak og interkommunale selskaper i note til regnskapet skal opplyse om ytelser og lån til de enkelte ledende ansatte og medlemmer av styret. Kravet vil omfatte alle kommunale foretak og interkommunale selskaper uavhengig av hvilket regnskapsprinsipp som følges.

Rådmannens vurdering

Rådmannen støtter forslaget om at det forskriftsfestes at det er henholdsvis kommunestyret og representantskapet som fastsetter godtgjøringen. Det anses viktig at dette spørsmålet fremstår som utvilsomt.

Rådmannen støtter videre forslaget om at kommunale foretak og interkommunale selskaper i note til regnskapet skal opplyse om ytelser og lån til de enkelte ledende ansatte og medlemmer av styret.

Departementet viser blant annet til at den direkte offentlige interessen knyttet til kommunale foretak og interkommunale selskaper, begrunner dette. Rådmannen deler denne vurderingen.

Suspensjon av folkevalgte

Kommunelovens suspensjonsbestemmelse åpner ikke for suspensjon i tilfeller hvor noen er tiltalt eller siktet for forhold som rammes av kapittel 10, jf. § 15 nr. 3. Dette kapitlet rammer ulike former for fusk og uregelmessigheter i forbindelse med valg.

Departementet er av den oppfatning at kapittel 10 bør inn som en del av det som kan danne grunnlag for suspensjon av folkevalgte. At dette ikke har vært rettstilstanden til nå, må bero på at denne type forhold har vært så å si ukjent i norsk valgtradisjon.

Rådmannens vurdering

Rådmannen støtter dette forslaget. Valgfusk er uforenlig med verv som folkevalgt.

Uttalelse fra andre utvalg:

Skal saken før den politiske behandlingen oversendes for uttalelse til:

- Eldrerådet (ja/nei)? Nei.
- Rådet for funksjonshemmede (ja/nei)? Nei.
- Andre råd/utvalg – I tilfelle hvilke(t)? Nei.

Utskrift av saken til:

- Saksbehandler

Sørumsand, den 26.11.2007

Rådmann Rannveig E. Eidet